



NAPJAINK

KERESZTÉNY ÓRSZEM Rónay László nyolcvanéves

Van Rónay Lászlónak egy jó évtizede közreadott könyve, *Az őrszem tekintetével* — ez a címe. Mint ha önvallomás volna ez a cím: önmeghatározás és identitás-nyilatkozat. Valóban, a most nyolcvanadik születésnapjához érkezett Rónay László mindig egy szellemiség, mondhatnám így is: „lelkiség” szószólójaként, képviselőjeként, mondhatni „őrszemeként” építette mára több mint félszáz irodalomtörténeti, publicisztikai műveket és személyes vallomásokot magába foglaló igen nagyszabású életművét. Most, hogy betölti nyolcvanadik életévét, alkalom kínálkozna arra, hogy a születésnapjához mintegy mérleget készítsen erről a nagyszabású írói munkásságról. Bevallom, meg sem próbálkozom ezzel: Rónay László igen terjedelmes és igen értékes írói munkásságának akár vázlatos bemutatása is egy egész könyvet (vagy egy igen terjedelmes irodalomtörténeti tanulmányt) kívánna. És jóllehet a most ünnepeelt kerek születésnap szinte kihívó módon kínálkozna egy ilyen összegzésre, inkább másról beszélnek, olyasmiről, ami talán még a terjedelmes és magas színvonalú életműnél is többet jelent. Egy emberi-tudósi-professzori magatartásról és egy személyes tapasztalatról.

A huszadik század magyar katolikus szellemiségének számos olyan alakító személyisége volt, aki nemcsak a maga szűkebb (lelkipásztori, egyházkormányzati, közéleti, tudományos, irodalmi) körében alkotott maradandót, hanem a magyar keresztény kultúra (de ne szűkítsük a kört: a magyar kultúra) világában is szakrális nyomot hagyott. Mellőzve a hosszadalmas névsort, csupán két íróra, egyszersmind számomra példaképet és mestert jelentő személyiségre: Sík Sándorra és Rónay Györgyre hivatkozom. Rónay László az ő munkájukat folytatta tovább, mondhatnám természetesen módon, hiszen Sík Sándor a diákkorunkban elsajátított piarista szellemiség nagyhatású alakítója-képviselője, Rónay György pedig az édesapja volt. Mindketten a *korszerű* és a *magyar* kereszténység szószólója- és alakítójaként tevékenykedtek, s mindkettőjük otthagya szellemi bélyegét azon az életművön, amelyet Rónay László létrehozott. A korszerű magyar és európai kereszténység szellemtörténetéhez ilyen módon Rónay László munkássága is odatartozik.

A személyes tapasztalatnak több mint hat évtizedes története van: az ötvenes évek elején ismerkedtem meg Rónay Lászlóval a budapesti Piarista Gimnázium szellemi műhelyében. Műhelynek

nevezem ezt az iskolát, mert nemcsak ismereteket adott, a magyar keresztény értelmiség egyik leginkább termékeny és hatékony nevelőintézménye is volt. Ráadásul egy olyan korszakban, a mögöttünk maradt kommunista évtizedekre gondolok, midőn az a keresztény értelmiségi, aki nem akart és nem tudott fejet hajtani a hatalom előtt, nem tartozott a korszak kegyeltjei közé. Mégis az, hogy nemzeti kultúránk magyarsága és európaisága töretlen tudott maradni a történelem kegyetlen súlya alatt, ez nem kicsiny részben annak a „piarista” szellemiségnek és kultúrának volt köszönhető, amelyet olyan neves személyiségek képviseltek, mint Sík Sándor, Rónay György, Pilinszky János, Jelenits István, Lukács László — és Rónay László. Ez utóbbi mindig okosan és elszántan, mindig egyenes derékkal vállalt szerepet a katolikus közéletben, a magyar köz- és szellemi életben. A gazdag életmű, amelyet egy sereg könyvben, számtalan tanulmányban és újságcikkben, szerkesztői és egyetemi tanári munkájában létrehozott, meggyőződésem szerint maradandónak bizonyult. És méltó arra, hogy létrehozójának: a „keresztény őrszemnek” még sok munkás esztendőt adjon a Gondviselés.

POMOGÁTS BÉLA

RÓNAY LÁSZLÓ AZ EGYETEMEN

A magyar-pedagógia szakra felvett, aztán a történelmi október után magyar–latin szakos Rónay Lászlónak kiváló professzorai voltak. Járt a politikában megmerítkezett, majd az irodalomba és a tanításba visszatért Bóka László előadásaira, hallgatta az 1945 utáni magyar irodalomról szóló fejtegetéseit, részt vett „estébe hajló szemináriumain”, ahol együtt ült Kovalovszky Mártával, Kovács Péterrel, Perneczky Gézával, Pór Péterrel, Géher Istvánnal és Kenyeres Zoltánnal (amint írta a *Sebek áztatása* című visszaemlékezésében). Hallgatta „a Nyugat franciájá”-t, Gyergyai Albert hosszú-gyönyörű mondatait Stendhalról, Proust-ról, Gide-ről, a legkedvesebb Flaubert-ről, a világés a magyar irodalom érintkezési pontjairól. Klaniczay Tibor fejtegetései „lennyűgözték”. Tanította a nagyon alacsony, nagyon vékony, inkább lélek, mint test Paizs Dezső (akit a következő évben eltávolítottak az egyetemről az 1956-os forradalmi bizottságban betöltött elnöksége vagy tagsága miatt). Tanította Bárczi Géza, a látszólag tartózkodó, pontosan tervező, széles kitekintésű tudós, a kitűnő, lebilincselő Szathmáry István, a Shakespeare-kurzust felépítő Kéry László, meg Benkő Lóránd, akinek történeti előadásai azt az

